

Marguerite Duras: anatomia del dolor

LLIBRES / NARRATIVA / 25 JUNY, 2019

Les experiències biogràfiques tenen un pes molt rellevant en el conjunt de l'obra de Marguerite Duras. En tot cas, el valor dels textos va més enllà dels al·licients testimonials. L'autora presenta els episodis de la seva vida amb una gran varietat de gèneres, i és en aquesta tria de naturaleses diverses, de joc de cruïlles, que la interacció amb el lector es fa més interessant. Duras és una experta a l'hora de combinar el testimoniatge amb la ficcionalització autobiogràfica, de manera que l'ambigüitat sempre és present en els seus llibres. Dit d'una altra manera, per apropar-se a Marguerite Duras el lector pot emprendre dos camins: o renovar el pacte de la ficció sense condicions — i deixar-se enganyar per fruit-ne — o cercar els elements autogràfics reals per anar reconstruint, a poc a poc, la seva vida.

La vida material, recuperada el 2018 per Club Editor, és un exemple de la varietat de gèneres que Duras empra per escorcollar els racons de la memòria. El text neix de l'oralitat, és fruit de les converses amb el cineasta Jérôme Beajour i mostra clarament quins són els fets que han marcat més l'autora al llarg dels anys: la participació en la resistència francesa, el retorn del seu marit del camp de Dachau, la pèrdua d'un fill, la relació tempestuosa amb l'alcohol, etc. No obstant això, de la lectura de les reflexions en veu alta, en surt una pregunta ineludible: la Marguerite Duras de setanta-dos anys que s'explica davant de Beajour recorda realment el que va viure? Recorda més aviat el relat que ha anat repetint al llarg del temps? Distorsiona conscientment alguns elements de la història? És ben sabut que ningú no se salva dels mecanismes de la memòria selectiva, tampoc Duras. I llegir-la, per tant, implica assumir l'ambigüitat permanent entre realitat i ficció.

La relectura del passat no només s'esdevé a *La vida material*, sinó que és el pilar bàsic d'*El dolor*, ara publicat per LaBreu Edicions amb traducció de Blanca Llum Vidal i Arnau Pons. A priori, Duras presenta el text com un diari escrit durant els darrers temps de l'ocupació nazi i el principi de la postguerra. Sigui com sigui, el text apareix l'any 1985, quatre dècades després, i per més que l'autora assegurí que l'ha tingut desat en un calaix, sempre queda el dubte de la *captatio benevolentiae*:

He trobat aquest Diari en dues llibretes desades en els armaris blaus de Neauphe-le-Château. No tinc cap record d'haver-lo escrit. Sé que el vaig fer jo, que sóc jo qui l'ha escrit, reconec la meua escriptura i el detall del que hi dic, torno a veure el lloc, l'estació d'Orsay, els trajectes, però no em veig escrivint aquest Diari. Quan el dec haver escrit, en quin any, a quines hores del dia, en quina casa? Ja no sé res.[...] M'he vist davant d'un desordre fenomenal del pensament i del sentiment que no he gosat tocar i envers el qual la literatura m'ha fet vergonya.

Ens enganya Marguerite Duras? Segurament, un cop dins del text, això acaba convertint-se en el menys important. *El dolor* és un llibre dividit en cinc parts. La primera, justament, inclou el dietari que li dona títol, el dietari en què Duras narra l'espera del retorn del seu marit, Robert Antelme —en el text, Robert L. L'autora s'expressa amb un estil esquerp, dur, repetitiu, concís. Precisament, la brusquedat, així com l'obsessió per determinats temes i mots, il·lustren els sentiments d'angoixa, incertesa i indignació que recorren *El dolor*. El dolor es palpa en la tria del lèxic, en la combinació de paraules, en la selecció d'anècdotes diàries. Potser la més impactant és la descripció dels excrements del marit un cop comença a reprendre els hàbits alimentaris. Ben bé així: la descripció d'un tros de merda resumeix l'estat d'ànim de la postguerra, el desert que amenaça tot un país:

Una vegada assegut al cubell, ho deixava anar d'un sol cop, amb un gloc-gloc enorme, inesperat, desmesurat. Allò que el cor es retenia de fer, l'anus no podia retenir-ho i deixava anar el seu contingut. [...] Durant disset dies, l'aspecte d'aquella merda fou sempre el mateix. Era inhumana. El separava de nosaltres més que la magror, que els dits desunglats, que les marques dels cops de les SS.

El dolor és un relat de sofriment físic i mental, però també d'insubmissió. Glòria Farrés ho va explicar molt bé en un article al diari *Avui* amb motiu del centenari del naixement de Duras: «El de la infantesa i el de la guerra, són dos moments crucials. Com ella confessa, li van fer viure l'experiència de la submissió. Duras es revolta contra aquesta submissió, contra aquesta obediència imposada, a través de l'escriptura.»

També el segon text del recull, «El senyor X., anomenat aquí Pierre Rabier», parla dels moments d'espera durant les últimes setmanes d'ocupació nazi. Concretament, narra les relacions de Duras amb un agent de les SS per aconseguir informació sobre el parador de Robert L. És en aquest segon relat quan Duras ens comença a mostrar la seva faceta més activa com a membre de la resistència. La clandestinitat, la sensació de perill constant, les filtracions, els delators, etc. També el tercer relat, «Albert del Capitales», posa l'accent en el preu elevat de la informació, que es fa palès en la descripció minuciosa de les tortures a un delator. Duras narra amb una sequestat esfereïdora els canvis de volum en les veus, la successió dels cops, les inflexions en cada pregunta. Al final, el lector acaba demanant, si us plau, que el delator confessi de quin color era el carnet de les SS, perquè l'autora el fa plenament partícip del seu patiment.

No obstant això, els dos darrers textos provoquen una certa davallada al final del llibre, en comparació amb la intensitat dels tres primers. Si bé les narracions casen amb el conjunt de l'obra, no flueixen amb la mateixa força ni es tanquen de manera tan rodona. En tot cas, «L'ortiga trencada» i «Aurèlia Paris» són dues peces —dues més— a favor de la insubmissió i contra la barbàrie nazi. Dues peces que encaixen perfectament en la personalitat polièdrica de Marguerite Duras. Malauradament, per més que l'autora jugui a ficcionar el passat, hi ha parts de la història que no es poden eludir ni endolcir. Precisament per això, textos com *El dolor* són tan necessaris.

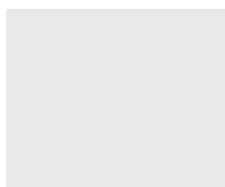
ETIQUETES: [ARNAU PONS](#) [BLANCA LLUM VIDAL](#) [EL DOLOR](#) [LABREU EDICIONS](#) [MARGUERITE DURAS](#)

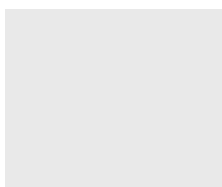
LAURA G. ORTENSI | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Roses, 1991). És llicenciada en Periodisme, graduada en Filologia Catalana i màster en Estudis Avancats en Llengua i Literatura Catalanes. Es guanya la vida corregint textos i redactant continguts web. Ha publicat articles i ressenyes a *Núvol*, *Butxaca*, *Catorze* i *Els de dalt*.

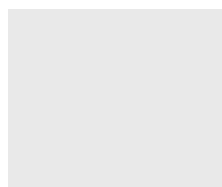
Articles relacionats

En record de Tomáš Šalamun

Cant, no Cantic

La llibertat reaccionaria de Marguerite Duras

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lactora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018